

(47.93)333.5

ს-27

საქართველოს ჯანდაცვის
სისტემის განვითარების

47-93)333.5
ს-27

47-93)333
ს-27

83

НЕ СЫДЛЕТСЯ

საქართველოს პარლამენტის

მიწის კანონები

129901

თბილისი
სტამბა ბ. კილაძისა, ველიამინოვის
1919 წ.

კ ა ნ ო ნ ი

სახელმწიფო საადგილ-მამულო ფონდიდან მცხოვრებთათვის მამულის კერძო საკუთრებად მიცემისა.

1. სახელმწიფო საადგილ-მამულო ფონდის მამულე-ბი მიეცემა სოფლის მცხოვრებთ კერძო საკუთრებად, გარდა იმ გამონაკლისა, რომელიც ამ კანონის შემდეგ (2) მუხლშია მოხსენებული.

2. გარდა იმ მიწებისა, რომელიც ამიერ-კავკასიის კომისარიატის 1917 წლის დეკემბრის 16 დეკრეტის მე-ბ-ე მუხლში და ამიერკავკასიის სეიმის 1918 წლის მაისის 2 კანონშია ჩამოთვლილი, არ განაწილდება მცხოვრებთა შორის აგრეთვე ის მიწებიც, რომელიც მიწათ-მოქმედების მინისტრის განკარგულებით გადასახლებისა და დასახლებისათვის დანიშნულ იქნება

3. მიწა მიეცემა საკუთრებად იმ უმიწაწყლო და მცირედი მიწის მქონე სოფელელთ, რომელთა არსებობის მთავარ წყაროს შეადგენს სასოფლო-სამეურნეო შრომა.

შენიშვნა. მიწის საკუთრებად მიღების უფლება არ ეკარგებათ, უკეთუ ამ (3) მუხლში აღნიშნულ მოთხოვნილებას აკმაყოფილებენ, იმ ქალაქების მცხოვრებთ, რომელიც ქალაქებად გამოცხადებულ იქნა 1917 წლის მარტის 1 შემდეგ.

4. უკეთუ რამდენიმე პირი, რომელთაც აქვთ ცალ-ცალკე ნორმის მიღებისა, წერილობით განაცხადებენ, რომ მათ ჰსურთ საზოგადო საკუთრებად შეიძინონ მათი ხვედრი მიწები, ასეთი მათი თხოვნა დაკმაყოფილებულ უნდა იქნეს.

5. აგრეთვე დაკმაყოფილებულ უნდა იქნეს სურვილი იმ სოფლის საზოგადოებისა და ან სოფლისა, რომელიც საზოგადო საკუთრებად მოითხოვს მისი მცხოვრებლების ხვედრ მიწას, უკეთუ ასეთი თხოვნა დადასტურებულ იქნება განაჩენით, რომელიც დადგენილ იქნება სრულწლოვან მცხოვრებთა ხმის ორი მესამედით. ამავე დროს ხსენებულმა სოფლის საზოგადოებამ და ან სოფელმა უნდა წარუდგინოს დასამტკიცებლად ადგილობრივ საეროზო გამგეობას, ხოლო სადაც ასეთი არ არის საადგილ-მამულო გამგეობას, განაჩენი, თუ რა წესით უნდა ისაოგებლონ სოფელელებმა აღნიშნული მიწებით.

6. საქოვარი (выгонный) ადგილები სოფლის საზოგადოებას და ან სოფელს გადაეცემა საკუთრებად.

7. მიწა გადაეცემა სოფლის მცხოვრებთ საკომლოდ იმდენი, რომ მიცემული მიწა კომლის უძრავ ქონებასთან ერთად არ აღემატებოდეს იმ ნორმას, რომელიც მიწების კონფისკაციის დროს დაწესებულ იქნა კერძო მფლობელთათვის ამიერ-კავკასიის სეიმის 1918 წლ. ს. მარტის 7 კანონის მე-2-ე მუხლით. ამ ფარგლებში მიწება ისე უნდა იქნეს განაწილებული, რომ უპირატესობა მიეცეს ოჯახს, რომელსაც საკუთარი შრომით დაუმუშავებია ეს მიწა, თანაც ყურადღება უნდა მიექცეს ოჯახის მოთხოვნილების დაკმაყოფილებას.

შენიშვნა. უკეთუ საეროზო ან საადგილ-მამულო გამგეობა აღძრავს შუამდგომლობას, მიწათ-მოქმედების მინისტრს ნება ეძლევა კერძო შემთხვევაში ამ კანონის მე-7-ე მუხლში მოსსენებულნი ნორმა შეხტვილოს.

8. აგრარული რეფორმის ცხოვრებაში გატარების უზრუნველყოფის მიზნით საფუძველზე დაევალოს მიწათ-მოქმედების სამინისტროს, რომელსაც ადგილობრივ ორგანოებს ამ საქმეში შეადგენენ: ა) სამაზრო საერობო გამგეობა, რომელზედაც გადადის სამაზრო საადგილ-მამულო გამგეობათა უფლებანი და მოვალეობანი, ბ) სამაზრო საადგილ-მამულო გამგეობა იმ ადგილებში, სადაც საერობო გამგეობა არ არის არჩეული, და გ) სარაიონო კომისიები.

9. მიწათ-მოქმედების სამინისტროს განკარგულებით ყოველი მაზრა გაიყოფა სააგრარო რაიონებად. თვითეულ რაიონში შესდგება სარაიონო კომისია რომელსაც ირჩევს სარაიონო თათბირი 3—5 პირისაგან. სარაიონო თათბირს, რომელიც შესდგება სათანადო რაიონის საერობო ხმოსნებისა და სოფლების ორ-ორი წარმომადგენლისაგან, მოიწვევს სამაზრო საერობო გამგეობა, რომელს ეერთეთი წევრიც გასწევს თავმჯდომარეობას. იმ მაზრებში, სადაც საერობო ხმოსნები არ არიან არჩეული, სარაიონო თათბირი შესდგება ზემოთ აღნიშნულ სოფლის წარმომადგენელთა და საადგილ-მამულო გამგეობის მიერ დანიშნულ იმდენ წევრისაგან, რამდენიც საერობო ხმოსანი დაწესებული ამ რაიონისთვის. ასეთ მაზრებში სარაიონო თათბირს მოიწვევს სამაზრო საადგილ-მამულო გამგეობა, რომელს წევრიც გასწევს თავმჯდომარეობას.

შენიშვნა: თვითეულ სარაიონო კომისიას ჰყავს მდივანი და მიწის-მზომელი, რომელთაც დანიშნავს მიწათ მოქმედების მინისტრი განსაზღვრულ ვაშავიროთ.

10. საქართველოს საადგილ-მამულო ფონდს, რომელიც ადგილობრივ მცხოვრებთ უნდა მიეცეს, მიწათ მოქმედების მინისტრი გაანაწილებს მაზრებ შორის, ხოლო მაზრებში რაიონებ შორის. რაიონისთვის დანიშნული ფონდი დანაწილდება სარაიონო კომისიის მიერ სოფლის საზოგადოებათა, სოფელთა და კერძო პირთა შორის, რომელთაც ამ კანონით მიწა ერეებათ.

საქართველოს
პარლამენტის
ბროშურა

11. იმ პირმა, რომელსაც მიწის მიღების აქტს, თავისი სურვილი უნდა განუცხადოს სარაიონო კომისიას, რომელსაც უნდა წარუდგინოს აგრეთვე ცნობები, თუ რამდენი და რა სახის მიწა აქვს. ის პირი, რომელიც განაჩაბ ყალბ ცნობებს წარადგენს თავის უძრავ ქონების თაობაზე, დასჯილ იქნება ციხეში დაპატიმრებით ერთი თვიდან ერთ წლამდე და მიწის მიღების უფლების წართმევით, ხოლო თუ ამ გზით მიწის მიღებას მოასწრებს, მიღებული მიწა ჩამოერთმევა სახელმწიფოს სასარგებლოდ.

12. სარაიონო კომისია ვალდებულია შეამოწმოს, თუ რამდენი საკუთარი მიწა აქვთ იმ პირთ, რომელნიც ფონდიდან ითხოვენ მამულს, გამოარკვიოს რაოდენობა იმ პირთა, რომელთაც მიწა ერგებათ, და აღნიშნულ რაიონში ფონდის სივრცისა და მიწის მოთხოვნილების მიხედვით მოახდინოს მისი განაწილება თანახმად ამ კანონის 3—7 მუხლებისა.

13. სარაიონო კომისიას ნება აქვს სათანადო რაიონის ფარგლებში მოაწყოს კომისიები სოფლის საზოგადოებაში და სოფლებში 3—5 პირისაგან, რომელთაც ამოირჩევენ სოფლის საზოგადოებები და სოფლები კუთვნილებისამებრ. თვითეულ სოფლის საზოგადოების კომისია წარუდგენს სარაიონო კომისიას თავის მოსაზრებებს, თუ როგორის წესით უნდა განაწილდეს სოფლის საზოგადოებისთვის დანიშნული ფონდი სოფლებ შორის, ხოლო ცალკე სოფლის კომისია სოფლის მცხოვრებთა შორის.

14. როცა სარაიონო კომისია გამოარკვევს, თუ რამდენი მიწა უნდა მიეცეს ამა თუ იმ სოფლის საზოგადოებას ან სოფელს საზოგადო საკუთრებად, ხოლო კერძო პირს კერძო საკუთრებად, შეადგენს მიცემის აქტს კომისიის ყველა წევრის ხელისმოწერით და, როცა სოფლის საზოგადოება ან სოფელი და კერძო პირი წარმოადგენს სახელმწიფო ხაზინიდან ხვედრი ფულის შეტანის

კვიტანციას, გაუგზავნის აქტს დასამტკიცებლად სამაზრო საერობო გამგეობას, ხოლო სადაც ასეთი არ არსებობს, სამაზრო საადგილ-მამულო გამგეობას.

შენიშვნა: მიწათ მოქმედების მინისტრს ნება აქვს თვითვე კერძო შემთხვევაში ორ წლამდე განუგრძოს მყიდველს სიღარიბის გამო ზვედრი ფულის გადახდის ვადა. უკეთუ ამის თაობაზე შუამდგომლობას აღძრავს საერობო და ან საადგილ-მამულო გამგეობა.

15. დაინტერესებულ სოფლის საზოგადოებას, სოფელს თუ კერძო პირს შეუძლიანთ სარაიონო კომისიის განკარგულება გაასაჩივრონ სამაზრო საერობო გამგეობაში, ხოლო სადაც ასეთი არ არის — სამაზრო საადგილ-მამულო გამგეობაში ერთი კვირის განმავლობაში დღიდან კომისიის მიერ დადგენილების გამოცხადებისა. საჩივარი წარედგინება თითონ სარაიონო კომისიას, რომელიც თავის განმარტებით გადასცემს მას საერობო ან საადგილ-მამულო გამგეობას არა უგვიანეს სამი დღისა საჩივრის მიღებიდან.

16. სამაზრო საერობო ან საადგილ-მამულო გამგეობა მოისმენს დაინტერესებულ მხარეთა განმარტებას, უკეთუ ისინი გამოცხადდებიან და გამოიტანს განაჩენს, რომელითაც ან უცვლელად დაამტკიცებს სარაიონო კომისიის მიერ წარმოდგენილ მიწის მიცემის აქტს, ან შეიტანს მასში ცვლილებას, ან სარაიონო კომისიას მოსთხოვს ახალ აქტის შედგენას. გამგეობის მიერ დამტკიცებულ აქტს აქვს ძალა ნასყიდობის სიგელისა (купчей крепости). მისი პირი მიეცემა სოფლის საზოგადოებას, სოფელს ან კერძო მყიდველს, ხოლო მეორე პირი წარედგინება უფროსს ნოტარიუსს სიგელთა რეესტრში აღსანიშნავად.

17. მცხოვრებთა შორის გასანაწილებელი მიწა გაიყიდება იმათზე, ვისაც მიწის მიღების უფლება აქვს, რათა ამ გზით დაფარულ იქნეს ხარჯი, რომელიც სახელმწიფოს

დაედება საადგილ-მამულო ბანკების ვალების თავისი დადებით, ზოგიერთ მიწების გაშრობისა და მორწყვის, გადასახლებისა და დასახლების, აგრარულ რეფორმის განხორციელებისა და მასთან შეკავშირებულ აუცილებელ საჭიროებათა დაკმაყოფილების გამო და აგრეთვე ცალკე ფონდის დაარსებით, რომელიც საჭიროა აუცილებელ სასოფლო-სამეურნეო მოთხოვნილებათა დასაკმაყოფილებლად. მიწათ-მოქმედების მინისტრი სამაზრო ერობებთან შეთანხმებით აწესებს თვითეულ რაიონისათვის საშუალო შეღავათიან ფასს დესეტინაზე. საშუალო ფასის მიხედვით გამოიანგარიშება საერთო ჯამი, რომელიც რაიონს მოუწევს. ამ საერთო ჯამთან შეფარდებით სარაიონო კომისია დააწესებს მიწების ფასს მათი ღირსების მიხედვით.

შენიშვნა: ქალაქის ახლო მდებარე მიწები, აგრეთვე ვენახები და გაშენებული ადგილები გაიყიდება ნამდვილ ღირებულების მიხედვით.

18. ყოველმა დაწესებულებამ და თანამდებობის პირმა დახმარება უნდა გაუწიოს აგრარულ რეფორმის სისრულეში მომყვან ორგანოებს, ხოლო დაინტერესებულმა სოფლის საზოგადოებამ, სოფელმა და კერძო პირმა უნდა გადასცენ ამ ორგანოების განკარგულებაში გადასახიდი საშუალებანი, მუშები, იარაღები და მასალები ყოველგვარ სამუშაოსათვის და სამიჯნო ნიშნების ჩასაყრელად.

19. ყოველ შემთხვევაში, როცა ამ კანონით შექმნილი მიწების გადაცემა ხდება, სამაზრო ერობას უნდა მიეცეს უპირატესობა შეიძინოს ეს მიწა გადახდილ ფასზე იმ ხარჯების დამატებით, რომელიც სახელმწიფო ფონდიდან მიწის შემქენს გაუღია მამულის გასაუმჯობესებლად დლიდან შექმნისა. ამის გამო არც ერთი აქტი ამ მიწების გადაცემისა არ შეიძლება შესრულებულ იქნეს. უკე-

თუ წარდგენილი არ იქნება საბუთი ერობისაგან ჯგუფ-
ლებაზე უარის თქმისა. ამ მოთხოვნას არ ექვემდებარება
ის შემთხვევა, როცა რომელიმე პირი სახელმწიფოსაგან
შეძენილ მიწას საჩუქრად გადასცემს თავის ოჯახის წევ-
რებს.

20. ამ კანონის განსამარტებლად მიწათ-მოქმედების
მინისტრს ნება აქვს გამოსცეს ინსტრუქციები.

21. ეს კანონი ძალაში შედის დღიდან გამოქვეყნე-
ბისა მთავრობის ორგანო „საქართველოს რესპუბლიკაში“.

1919 წ. იანვრის 28.

დედანს ხელს აწერენ:

საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის ამხანაგი
ე. თაყაიშვილი.

საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარე
ნ. ჟორდანია.

კ ა ნ ო ნ ი

ყოფილ სანადელო, სახიზნო და სხვა მიწების
კერძო საკუთრებად გამოცხადებისა.

1. ის სანადელო ადგილები, რომლის დამტკიცება ვერ მოასწრეს ყოფილ დროებით ვალდებულმა გლეხებმა და სახელმწიფო „პოსელიანებმა“ 1912 წლის დეკემბრის 20-ს კანონის ძალით და რომელიც მათ სარგებლობაში იყო „უტავნი ღრამატებით“, გამოცხადებულ იქნეს მათ კერძო საკუთრებად.

2. იმ ნორმის ფარგლებში, რომელიც დაწესებულია ამიერკავკასიის სეიმის 1918 წლის მარტის 7-ს კანონის მეორე მუხლით, გამოცხადდეს კერძო საკუთრებად:

ა) ყოფილ სახაზინო გლეხების, ან სოფლის, ან საზოგადოების ის სახაზინო მიწები, რომელიც მათ საშვილიშვილო სარგებლობაში იმყოფება;

ბ) ყოფილ ხიზანთა მიწები, რომელიც არის მათ სარგებლობაში სახიზანო უფლებით;

გ) გორის მაზრის მთიან ოსეთის ნაწილის ყოფილ გლეხთა მიწები, რომელიც არის მათ სარგებლობაში ეგრედ წოდებულ „ვორონცოვის უფლებით“;

დ) ახალციხის და სხვა ადგილების ყოფილ გლეხთა ის მიწები, რომელიც არის მათ სარგებლობაში ტაპის უფლებით.

ე) სოხუმის ოლქის ყოფილ გლეხთა ის მიწები, რომელიც მათ მიცემული ჰქონიათ 1870 წ. ნოემბრის 8-ს დებულების წესით;

ვ) იმავე სოხუმის ოლქში მცხოვრებ პირთა ის მიწები, რომელიც მათ მიცემული ჰქონდათ 1900 წლის მაისის 1-ს კანონით საშვილიშვილო სასარგებლოდ.

შენიშვნა: უკეთეს საერობო ან საადგილმამულო გამგეობა აღძრავს შუამდგომლობას, მიწათ მოქმედების მინისტრს ნება აქვს კერძო შემთხვევაში ამ 2 მუხლში მოხსენებულ ნორმა შესცვალოს.

პ. ამ კანონის პირველ და მეორე მუხლში აღნიშნულ ადგილების მფლობელთ არ გადახდება მიწის ფასი, მხოლოდ დაევალებათ დამტკიცების და დაყოვნების ხარჯები.

4. საკუთრების დასამტკიცებელ აქტის მისაღებად ისინი ისარგებლებენ იმ წესით, რომელიც განსაზღვრულია იმათთვის, ვისაც სახელმწიფო ფონდის მიწები მიეყიდებათ.

1919 წ. იანვრის 28.

დედანს ხელს აწერენ:

საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის ამხანაგი

ე. თაყაიშვილი

საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარე

ნ. უორდანი

ვაშტიკიძე
მიწათმოქმედების მინისტრი.
ნ. სთმურთია.
1⁵/₄—19 წ.

ინსტრუქცია

მიწათმოქმედების სიმინისტროსი, გამოცემული სახელმძღვანელოთ 1919 წ. 28 იანვრის კანონის, სახელმწიფო საადგილ-მამულო ფონდიდან მცხოვრებთათვის მამულის კერძო საკუთრებათ მიცემის შესახებ, ცხოვრებაში გატარების დროს.

§ 1. სახელმწიფო ფონდის მიწებს, რომლებიც, მიწათმოქმედების მინისტრის განკარგულებით, მიეცემა რაიონს, ანაწილებს სარაიონო კომისია (კან. მუხ. 10).

§ 2. სარაიონო კომისიას ყავს თავმჯდომარე. თუ ეს თავმჯდომარე არ იქნა არჩეული თვით თათბირზე (კან. მუხ. 9), მას ირჩევს თავის წრიდან სარაიონო კომისია.

თუ სარაიონო კომისია თითონ არ შეიკრიბა თავმჯდომარის ასარჩევათ, მას იწვევს სამაზრო ერობის გამგეობის ან საადგილ-მამულო გამგეობის ის წევრი, რომელიც თავმჯდომარეობდა ამრჩევ თათბირზე; შემდეგ-კი კომისიის სხდომებს იწვევს მისი თავმჯდომარე, ამ უკანა კანონის მოადგილე ან მდივანი.

§ 3. იმ რაიონში, სადაც მემამულეთაგან მიწის ჩამორთმევა დასრულებული არ არის, მიწების კონფისკაციას ახდენს განსაკუთრებული კომისია, რომლის შემადგენლობაში შედიან: თავმჯდომარეთ სარაიონო კომისიის მდივანი, წევრებათ სარაიონო კომისიის მიწის მზომელი, ერთი წევრი სარაიონო კომისიისა და სოფლის კომისარი. ამ კომისიაზე სავსებით გადადის მიმღები კომისიის უფლება მოვალეობანი.

კომისიის მოქმედებაზე საჩივარი შედის სარაიონო კომისიაში ერთი კვირის ვადაში დღიდან აქტის დადგენისა. სარაიონო კომისია დაუყოვნებლივ იხილავს საჩივარს და თავისი დასკვნით გადაუგზავნის სათანადო ერობის გამგეობას საბოლოო დადგენილების გამოსატანათ. ერობის გამგეობა ერთი კვირის ვადაში, დღიდან საჩივარის მიღებისა, ატყობინებს თავის დასკვნას სარაიონო კომისიას

§ 4. საძოვარ (выгонный) ადგილებს სარაიონო კომისია აძლევს საკუთრებათ სოფლის საზოგადოებას ან სოფელს, ადგილობრივი პირობების მიხედვით (კან. მუხ. 6). დანარჩენ საფონდო ადგილებს კომისია უნაწილებს უმიწა-წყლო და მცირედი მიწის მქონე სოფლებს, რომელთა არსებობის მთავარ წყაროს შეადგენს საოფლო-სამეურნეო შრომა (კან. მუხ. 3).

§ 5. „უმიწა-წყლოთ“ ჩაითვლება ის ადგილობრივი ბინადარი, ვისაც თავისი საკუთარი დასამუშავებელი მიწა არა აქვს. „მცირე მიწის მქონეთ“ ჩაითვლება ის კომლი, რომელსაც აქვს საკუთარი მიწა, მაგრამ ეს მიწა პირველ კატეგორიის კვალობაზე ნაანგარიშევი, არის შვიდ დესიატინაზე ნაკლები. თუ კომლს აქვს სხვა და სხვა სახის მიწები (სამოსახლო, ვენახი, სახნავი, საძოვარი და სხვ.), მეორე და მესამე კატეგორიის ადგილები უნდა იქნეს გადაყვანილი პირველ კატეგორიაზე. მაგალითად

2¹/₇ დესიატინა მეორე კატეგორიისა (სახნავ-სათესი) და
5⁵/₇ დესიატინა მესამე კატეგორიისა (საძოვარი) უდრის
ერთ დესიატინას პირველი კატეგორიისას (სამოსახლო, ვე-
ნახი, ბალი). ვისაც ამ ანგარიშით აღმოაჩნდება 7 დესია-
ტინა ან მეტი, იმას მიწა არ ერგება.

§ 6. წინა მუხლში აღნიშნულ საკუთარ მიწად სო-
ფელს უნდა ჩაეთვალოს ის მიწაც, რომელიც აღიარებუ-
ლია მის საკუთრებათ საქართველოს პარლამენტის 1919 წ.
28 იანვრის კანონით (სანადელო, სახაზინო, სახიზნო,
ათათფო და სხვ.).

§ 7. რაიონის საზღვრებში მიწების სამართლიანათ
კანაწილებლათ სარაიონო კომისია უწინარეს ყოვლისა
აგროვებს საჭირო ცნობებს: 1) რამდენია რაიონში დასა-
რიგებელი მიწები, რა სახისაა (ვენახი, სახნავი, საძოვარი
სხვ.) და რა თვისებისა (კარგი, უარესი, უვარგისი და სხვ.),
2) ფაქტიურათ დანაწილებულია თუ არა ეს მიწები და
როგორ არის დანაწილებული, 3) რამდენია თვითეულ
სოფელში ადგილის მთხოვნელი უმიწა-წყლო და მცირედი
მიწის მქონე კომლი. ამ მიზნით კომისია ყველა სოფლებ-
ში აცხადებს ყრილობებზე, რომ ადგილობრივმა მცხოვ-
რებლებმა, რომელთაც მიწის მიღება სურთ და ამის
უფლება აქვთ, განუცხადონ ეს სარაიონო კომისიას არა
უგვიანეს ერთი კვირის ვადისა.

მიწის მიღების მსურველმა ამასთანავე უნდა წარუ-
დგინოს კომისიას ის ცნობებიც, თუ რამდენი საკუთარი
მიწა აქვს მას და რა სახის (სამოსახლო, ვენახი, სახნავი
და სხვა). მიცემული ვადის გასვლის შემდეგ კომისია
ამოწმებს ცნობებს მთხოვნელთა საკუთარი მიწების შესახებ

შინაშინა: ცნობები დაიწერება განსაკუთრებულ ბლანკებზე, რომლე-
ბიც დაუბრუნდება მსურველთ რაიონის კომისიის მიერ ყრილობებზე.

§ 8. წინა მუხლში აღნიშნულ ცნობების შეკრებაში და
შემოწმებაში, და აგრეთვე მიწების განაწილებაში და-

სახმარებლად სარაიონო კომისიას, თუ საჭიროთ დასახელებს, შეუქლია მოაწყოს სოფლის საზოგადოებებში და სოფლებში ადგილობრივი კომისიები იმ წესით, რომელიც ნაჩვენებია კანონის მე-13 მუხლში. ამისათვის სარაიონო კომისიის თავმჯდომარემ უნდა მიმართოს სოფლის საზოგადოების ან სოფლის კომისარს, კუთვნილებისამებრ, წინადადებით, რომ მოწვეულ იქნეს საზოგადო ყრილობა ადგილობრივი კომისიის ასარჩევად 3—5 კაცისაგან. ამის შესახებ ყრილობა ადგენს აქტს, რომელსაც წარუდგენს სარაიონო კომისიას.

§ 9. შეკრებილი ცნობების მიხედვით, სარაიონო კომისია შეუდგება ადგილების განაწილებას. ამ განაწილებას კომისია ახდენს პირველ ყოვლისა სოფლების საზოგადოებათა ან სოფლებთა შორის, როგორც ადგილობრივ პირობებში საუკეთესოთ სცნობს, და შემდეგ სოფლის მცხოვრებთა შორის. თუ სოფლების საზოგადოებათა, სოფლებსა და სოფლის მცხოვრებთა შორის საფონდო მიწები განაწილებული აღმოჩნდება და სარაიონო კომისია სამართლიანად სცნობს ამ განაწილებას, სარაიონო კომისია იწვევს დაინტერესებულ მხარეებს ან მათ წარმომადგენლებს. გამიჯნავს აღნიშნულ მიწებს სამიჯნო ნიშნების ჩაყრით, ამის შესახებ ადგენს აქტს და ხელს აწერინებს დაინტერესებულ მხარეებს ან მათ წარმომადგენლებს. თუ ფონდის მიწები განაწილებული არ არის ან განაწილება სადაოა ამ შემთხვევაში სარაიონო კომისია თვითონ ახდენს განაწილებას. სოფლების საზოგადოებათა ან სოფელთა შორის მიწები ნაწილდება იმის მიხედვით, თუ რამდენია საზოგადოებაში ან სოფელში ადგილის მთხოვნელი უმიწა-წყლო და მცირედი მიწის მქონე მცხოვრები.

§ 10. მიწების განაწილების დროს კომისია ხელმძღვანელობს აგრეთვე ადგილობრივი პირობებით: მიწე-

ბის მდებარეობით, თეასებით, ვინ სარგებლობდა მათი მიწის მფლობელებთან (1917 წ. 1 მარტამდე) და სხვ. მცხოვრებთა შორის მიწების დანაწილების დროს კომისია იღებს მხედველობაში აგრეთვე. თუ რამდენი სული და რამდენი მუშა ხელია მთხოვნელი სოფელის ოჯახში, რა თვისებებს მიწა აქვს მას, აქვს თუ არა სხვა რაიმე შემოსავალი და სხვა.

შენიშვნა: მიწების დაქუცმაცების თავიდან ასაცილებლათ კომისიას უფლება აქვს, დაინტერესებულ მხარეთა თანხმობით, ფონდის მიწა გადაუცვალოს საკუთარზე. მაგალითად, თუ სოფელს ან სოფელს საკუთარი მიწა დაპორებული აქვს და ფონდის მიწა კარზე აკრავს ან ახლო მდებარეობს, კომისიას შეუძლია მათი საკუთარი მიწა სხვას მისცეს და მათ-კი ნაკელად ფონდის მიწა მიუჭრას.

§ 11. წინა მუხლში აღნიშნულ პირობების მხედველობაში მიღებით კომისია ანაწილებს მიწებს მცხოვრებთა შორის დაახლოებით შემდეგის წესით: ჯერ უნდა იქნეს გამოანგარიშებული იმ მიწების რაოდენობა, რომელიც უნდა მიეცეს სოფლის თუ ქალაქის ყველა უმიწა-წყლო ადგილობრივ მკვიდრთ იმ ნორმამდე, რომელიც აქვს ყველაზე ნაკლებ მიწის მქონეს; შემდეგ დანარჩენი ფონდიდან უნდა იქნეს გათვალისწინებული, თუ რამდენი ერგება იმავე უმიწაწყლოთ და მცირედი მიწის მქონეთ, იმ ნორმამდე, რამდენიც აქვთ ცოტა მეტ მიწის მქონეთ. მაგალითად: თუ სოფელში დასარიგებელია 50 დესიატინა და მიწის მიღების მსურველთა შორის ხუთი კომლი უმიწა-წყლოა, ათს აქვს ორ-ორი დესიატინა თითოს, ათს სამ-სამი, შვიდს ოთხ-ოთხი და სხვ., ჯერ უნდა გადაიდოს 5 უმიწა-წყლო კომლისათვის ორ-ორი დესიატინა, ე. ი. ათი დესიატინა, მერე კიდევ იმავე უმიწა-წყლოთათვის და ათი მცირედი მიწის მქონეთათვის, რომელთაც აქვთ ორ-ორი დესიატინა უნდა გადაიდოს თითო დესიატინა, ე. ი. კიდევ 15 დესიატინა, შემდეგ კიდევ იმათთვის და აგრეთვე ვისაც 3 დესიატინა აქვს — თითო

დესიატინა და ასე ბოლომდე. გამოვა, რომ ამ შემთხვევაში უმიწაწყლოთ მიეცემათ ოთხ-ოთხი დესიატინა, ორ დესიატინიანებს მიემატებათ ორ-ორი და სამ დესიატინიანებს თითო დესიატინა. ვისაც ოთხი დესიატინა აქვს ან მეტი ამ შემთხვევაში არაფერი მიემატება.

§ 12. უკეთუ განძრახულ განაწილების გამო სოფლის საზოგადოებათა, სოფელთა ან მცხოვრებთა შორის ასტყდება დავა, კომისია ყოველ ზომას ხმარობს საქმის ახსნით, მედიატორეთა არჩევით, ჩაგონებით და სხვა, რომ დავა მორიგებით გათავდეს.

§ 13. თუ მორიგება შეუძლებელი შეიქნა, კომისია თვით სწყვეტს დავას თავისი დადგენილებით, საქმის გარეგნაზე კომისია იწვევს დაინტერესებულ პირთ, სოფლის ან საზოგადოების წარმომადგენლებს, მოუსმენს მათ, თუ გამოცხადდნენ. და მაშინვე უცხადებს მათ თავის დადგენილებას. ამ დადგენილების დღე ითვლება გამოცხადების დღეთაც.

§ 14. წინა მუხლში აღნიშნული დადგენილება კომისიას სისრულეში მოყავს, ე. ი. მიცემის აქტს ადგენს მხოლოდ იმის შემდეგ, როცა კანონში (მე-15 მუხ.) განსაზღვრული ვად, განსაჩივრებისა გათავდება ან და თუ საჩივარი შევიდა, როცა იმას გადასწყვეტს სამაზრო ერობის გამგეობა ან საადგილმამულო გამგეობა.

§ 15. მიწათ-მოქმედების სამინისტრო, მიიღებს-რა ცნობებს რომელ რაიონში რამდენია გასანაწილებელი ფონდის მიწა, იმუშავებს ერობებთან შეთანხმებით ყოველი რაიონისთვის საშუალო შელავათიან ფასს და ამის და მიხედვით გამოიანგარიშებს იმ საერთო ჯამს, რომელიც მოუწევს თითო რაიონს, და ატყობინებს ამას სარაიონო კომისიას.

შენიშვნა: იმ საერთო ჯამს, რომელიც მოუწევს ქალაქის ახლო მდებარე მიწებზე, ვენახებზე და გაშენებულ ადგილებზე სამინისტრო სათანადო სარაიონო კომისიას ატყობინებს ცალკე.

§ 16. სარაიონო კომისია ამ საერთო ჯამს დააბალანსებს დაახლოებით შემდეგი წესით: ა) ყოფს რაიონში მდებარე დასაწარმოებელ ფონდის მიწებს სხვა და სხვა კატეგორიებათ მიწის ღირსების მიხედვით და გამოიანგარიშებს, რომელი კატეგორიის რამდენი მიწაა რაიონში, ბ) გამოარკვევს რამდენჯერ ძვირია სხვა და სხვა კატეგორიის მიწა ყველაზე უვარგის კატეგორიასთან შედარებით, გ) ყველა კატეგორიის მიწებს გადაიჯვანს უკანასკნელ, ყველაზე იაფ, მიწაზე და გამოიანგარიშებს რამდენი დესიატინა მიწა შესდგება რაიონში ამ ნიველიროვკის შემდეგ, დ) გაყოფს ფულის საერთო ჯამს ამნაირად გამოიანგარიშებულ მიწის საერთო რაოდენობის რიცხვზე და გამოარკვევს რა უწევს დესიატინა უკანასკნელ კატეგორიის მიწას, ე) იმის და მიხედვით თუ რომელი კატეგორიის მიწა რამდენჯერ ძვირია უკანასკნელზე, გამოიანგარიშებს ყოველი კატეგორიისათვის დესიატინაზე შეხვედრილ საფასურს.

მაგალითად: რაიონში, ვსთქვათ, არის 2400 დესიატინა. აქედან 200 დესიატინა საჭიროა სკოლისათვის ან გადმოსახლებისათვის და სხვა, გასაწარმოებელი ფონდი არის 2200 დესიატინა. 400 დესიატინა არის ვენახი, გაშენებული ადგილები და სხვ., რომლებზედაც ფასები გამოარკვეულია. რჩება 2000 დესიატინა. სამინისტროსაგან ნაანგარიშებია ამ 2000 დესიატინა მიწაზე შესაწერათ 1 მილიონი მანეთი. სარაიონო კომისია ყოფს ამ 2000 დესიატინა მიწას კატეგორიებათ და არკვევს, რომ პირველი კატეგორიის მიწები (სახნავი სარწყავი) არის 500 დეს.; მეორე კატეგორიის (სახნავი ურწყავი) — 200 დეს.; მესამე კატეგორიის (სათიბი სარწყავი) — 500 დეს.; მეოთხე კატეგორიის (სათიბი ურწყავი) — 700 დეს.; მეხუთე კატეგორიის (საძოვარი) — 100 დეს.

ღირებულების მიხედვით, ვსთქვათ, პირველი კატე-

შობს რომელმა სოფელმა ან საზოგადოებამ რამდენი ფული უნდა შეიტანოს ხაზინაში იმ საერთო თანხიდან, რომელიც შეეწერება მთელ რაიონს. მაგალითად, რომელიმე სოფელს შეხვდა:

უნდა გადაიხადოს:

1-კატეგორიის მიწა-100 დეს.	1000 მ.×100=100000მ.
3 " " " 300 "	375 მ.×300=112.500„
4 " " " 50 "	250 მ.× 50= 12.500„

სულ . . . 225.000.

§ 18. იმის გამორკვევის შემდეგ თუ ცალკე მეკომური რამდენსა და როგორი ხასიათის მიწას მიიღებს იმ ფონდიდან, რომელიც სოფელს შეხვდა, სოფლის კომისია გამოიანგარიშებს რამდენი ფული უნდა შემოიტანოს ამა თუ იმ პირმა იმ საერთო ჯამიდან, რომელიც შეწერილ იქნა სოფელზე ან სოფლის საზოგადოებაზე, და თავის ანგარიშს წარუდგენს სარაიონო კომისიას.

§ 19. სარაიონო კომისია შეამოწმებს ანგარიშის სინამდვილეს და ამის შემდეგ აძლევს მიწის შემძენს სათანადო მოწმობას ხაზინის სახელზე, სადაც აღნიშნული იქნება თუ ვინ რამდენი უნდა გადაიხადოს.

§ 20. აქტი უნდა შეიცავდეს: 1) აღნიშვნას იმისას, თუ როდის შესდგა იგი (წელიწადი, თვე, რიცხვი), 2) ვის მიეცა ადგილი (სახელი მამის სახელი, გვარი, სად ცხოვრობს), 3) რა ადგილი მიეცა (ვენახი, ბაღი, სახნავი და სხვა), 4) რა ზომის თითო ნაკვეთი, რა საზღვრებში და რა ნომრებით, 5) როგორ იყო შეფასებული თვითეული ხარისხის მიწა, 6) რამდენი გადახდა საერთოდ მყიდველს ადგილის საფასურად და 7) ხელის მოწერას კომისიის თავმჯდომარისას და წევრებისას.

შენიშვნა: აქტი უნდა იქნეს შედგენილი ოჯახის უფროსის სახელზე. მაგალითად, თუ ოჯახი შესდგება მამა და შეიდეგიდან, მამის

სახელზე; თუ მამა ცოცხალი არ არის, მაგრამ ცოცხალია მამის სახელზე; თუ შობილები ცოცხალნი არ არიან, მაგრამ ოჯახში არიან მშობი და დები—ყველას სახელზე.

აქტს თან უნდა დაერთოს (ჩაეკეროს) ის ბლანკიც, რომელზე-დაც აღწუსებული იქნება ცნობები საკუთარი მიწების რაოდენობის შე-ახებ (§ 7-ის შენიშვნა.)—

§ 21. ყოველ ასეთ აქტს სულ ერთია იყო დავა თუ არა, სარაიონო კომისია წარუდგენს სათანადო მაზრის საერო-ბო გამგეობას და სადაც საერობო გამგეობა ჯერ არ არ-სებობს, საადგილ-მამულო გამგეობას, მხოლოდ იმის შემ-დეგ, როცა მიწის შემძენი წარუდგენს კომისიას ადგი-ლობრივი ხაზინის კვიტანციას, რომელიც უნდა ამოწმებ-დეს, რომ მიწის შემძენმა შეიტანა ხაზინაში: 1) მიწის ფასი, 2) სამტკიცის ბაჟი (მანეთზე ოთხი კაპეიკი) და 3) ერთი თუმანი იმ ლერბის ქალაქის ფასად, რომელზე-დაც საერობო (თუ საადგილ-მამულო) გამგეობამ უნდა დასწეროს საბოლოო აქტი.

შენიშვნა: კომისია წარუდგენს საერობო (ან საადგილ-მამულო) გამგეობას აქტის დედანს, ასლს-კი იტოვებს თავისთვის.

§ 22. საერობო (თუ საადგილმამულო) გამგეობა ამოწმებს აქტს, ასწორებს აშკარა შეცდომებს (описки), ამტკიცებს მას და გადასწერს ლერბის ქალაქზე. ლერბის ქალაქზე დაწერილ აქტს აძლევს მიწის შემძენს, მის ასლს უგზავნის სათანადო ოლქის სასამართლოს უფ-როს ნოტარიუსს და ერთ ასლს-კი თავისთვის იტოვებს.

§ 23. ყოველ ორი კვირის შემდეგ საერობო (თუ საადგილ-მამულო) გამგეობამ უნდა აცნობოს მაწათ მოქ-მედების მინისტრს, თუ ამ ვადაში რამდენი აქტი შეად-გინა და რა ფასის მიწა გაიყიდა საერთოდ.

§ 24. კანონის მე-17 მუხლის შენიშვნის თანახმად ქალაქის ახლო მდებარე მიწები და აგრეთვე ვენახები და გაშენებული ადგილები, სადაც არ უნდა იყოს, უნდა გაიყიდოს ნამდვილ ადგილობრივ ფასებში. „ქალაქის ახ-

დროებითი წესები

სამიწისმზომლო სამუშაოზე აგრარულ რეფორმის
ცხოვრებაში გატარების დროს საქართველოს
რესპუბლიკაში.

§ 1. საერთო ზედამხედველობა სამიწისმზომლო
სამუშაოზე აგრარული რეფორმის შესრულების დროს
საქართველოს რესპუბლიკაში ევალება მიწათმოქმედების
სამინისტროს გამიჯვნის განყოფილებას.

§ 2. უახლოესი თვალ-ყურის გდება ამ სამუშაოსი
და მიწის მზომელთა სამუშაოზე გაგზავნა ევალება ერობა-
თა გამიჯვნის განყოფილებების გამგეთ; ესენი აძლევენ მი-
წის მზომელთ საჭირო დარიგებას მიწების ზომის წარ-
მოების წესრიგის შესახებ.

§ 3. ერობათი გამიჯვნის განყოფილებების გამგენი
იღებენ მონაწილეობას მათს რაიონში გამიჯვნის სამუშა-
ოთა წარმოების პლანის შედგენაში.

§ 4. თავია თ სპეციალობის, საქმის შესრულების
დროს მიწის მზომლები ხელმძღვანელობენ სათანადო
განრიგებებით და ინსტრუქციებით.

§ 5. მუშაობის შესრულების დროს უნდა აღინიშნოს დედანი კლანშეტები. თუ მათზე ფერადებით ნაჩვენები მიწების (ხვა და სხვაობა (ყრიძი) სინამდვილეს აღარ შეეფერება, ახლათ გადაღებული მიწები უხდა აღინიშნონ პლანშეტზე მათი სახელწოდების პირველი ასოს დასმით და არა ხელახალი შეთერადებით.

§ 6. ადგილ-მამულას კონფისკაციის და მემამულესთვის დასატოვარ ნორმის განსაზღვრის დროს მიწის მზომლის მოვალეობაა გაარკვიოს შეეფერებიან თუ არა ნაჩვენები სამზღვრები გამიჯვნის პლანს.

§ 7. სარაიონო კომისიის მიერ მიწების დანაწილების დროს მიწის მზომელი იღებს დამატებითი პლანს ადგილებისას, ასწორებს ძველ პლანს, აღნიშნავს პლანზე და ადგილზედაც მიწების კატეგორიას და, თუ კომისია საჭიროთ დაინახავს, არკვევს ფაქტიურ მულობელობას.

წინაშეა: როცა საქმის გარემოება აუცილებლათ ხდის რეკონსტრუქტორ გადაღებას პლანისას, იმ შემთხვევაში კატეგორიების და მიწების სხვა და სხვაობის მონახულობა დაინიშნება პლანშეტზე მხოლოთ კარანდაშით.

§ 8. მიწების განაწილების გეგმის შესადგენათ მიწის მზომელი ასრულებს ყველა საქარო ანგარიშებს კომისიის მიერ შეკრებილ მასალისა.

§ 9. მიწის ზომვის ყველა სამუშაონი უნდა იქნენ დაფუძნებულნი სამკუთხედთა და მრავალკუთხედთა წერტილებზე.

წინაშეა: იმ ადგილებში, სადაც სამკუთხედთა წერტილებით სარგებლობა მოითხოვს განსაკუთრებულ დროსა და ხარჯებს-მიწების ზომვა, აგრარულ რეფორმის სიჩქარის აუცილებლობის გამო, შეიძლება შესრულებულ იქნეს თავისუფალ ხაზისიდან რომელიმე მუდმივ წერტილზე მიზმით. ასეთ შემთხვევაში პლანშეტი უნდა მოიმართოს მაგნიტურ მერიდიანზე და ადგილზე უნდა გაიზომოს სამზღვრის ზოგიერთი ხაზების სიგრძე და რუმბი და ასეთი ხაზების თავში და ბოლოში უნდა ჩაყრილ იქნეს რამე მტკიცე ნიშნები.

§ 10. ზომვის დროს მიწის მზომელმა, რამდენათაც შესაძლებელია, უნდა დაიცოს მუშაობის ის წესი (კუთხითი ზომვა ან მენზულით), რომელიც მიღებულია იმ ადგილებში, მაგრამ, თუ მას რაიმე განსაზღვრული რჩევა არ აქვს მიღებული გამგის ან რევიზორისაგან, მას შეუძლია აირჩიოს ისეთი წესი, რომელსაც თითონ დაინახავს საჭიროთ. ~~ოღონდ-~~კი ზომვის სისწორე დაცული იქნეს იმდენათ: რამდენათაც ეს საქმეს შეეფერება და დრო უმიზნოთ ზედმეტ მუშაობაზე არ დაიკარგოს.

§ 11. შინ სამუშაოანი უნდა შესრულებულ იქნან ავდრიან დღეებში რამდენათაც ამას საქმე მოითმენს.

§ 12. მიჯნის ნიშნებათ უნდა გაკეთდეს ან ქვამიწაშეყრილი (курган). ან ქვის თლილი სვეტები და ან სამნები, რომელთ ქვიშაც მიწაში უნდა დაიფლას რაიმე უხრწნელი მასალა (ნახშირი, აგური ან შუშა).

§ 13. ყოველივე გაუგებრობის გასარკვევათ, რომელთაც წააწყდებიან მიწის მზომლებ ტექნიკურ სამუშაოთა შესრულების დროს, ისინი მიმართავენ გამიჯვნის განყოფილების ადგილობრივ გამგეს, ან რევიზიის დროს გამიჯვნის რევიზორს.

§ 14. მინდორში სამუშაოებს ამოწმებს ერობის გამიჯვნის განყოფილების გამგე და აგრეთვე გამიჯვნის რევიზორები.

F 18.98
2

